

Styrning och uppföljning

**av privata utförare inom
förskola, skola, vård och omsorg**

Stadsrevisionen. Borås

Rapportsammandrag

2019-02-18

20
19

Stadsrevisionen har granskat styrning och uppföljning av privata utförare inom förskola, skola och vård och omsorg i Borås Stad. Syftet med granskningen är att med utgångspunkt i lagstiftning och lokala styrdokument, bedöma om berörda nämnder har en ändamålsenlig insyn, tillsyn, styrning och uppföljning av privata utförare.

Styrning och uppföljning av verksamhet som utförs via LOV och LOU

Den verksamhet som kommunen ansvarar för kan utföras i många olika former. Kommuner får med vissa undantag lämna över verksamhet till privata utförare enligt kommunallagen. Kommunen är fortfarande ansvarig gentemot medborgarna för sådana verksamheter på samma sätt som för verksamhet som bedrivs i egen regi. Det framgår i kommunallagen att nämnderna ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Detsamma gäller när skötseln av en kommunal angelägenhet har lämnats över till någon annan.

Stadsrevisionen kan konstatera att kommunallagen har omfattande krav på styrning, kontroll och uppföljning av verksamhet som nämnderna lämnat över till någon annan utförare.

Granskade nämnder har omfattande verksamhetsområden som utförs via privata utförare genom avtal i enlighet med lagen om offentlig upphandling (LOU) eller lagen om valfrihetssystem (LOV). Granskningen visar att upprättade avtal i huvudsak möjliggör insyn, kontroll och uppföljning av avtalade leverantörer. Avtalen omfattar vanligen hur insyn, uppföljning och kontroll ska bedrivas under avtalstiden med utgångspunkt i de kvalitets- och verksamhetskrav som formulerats.

Stadsrevisionen bedömer med utgångspunkt i upprättade avtal att granskade nämnder till största delen möjliggjort en ändamålsenlig styrning och uppföljning av privata utförare. Upprättade avtal styr i huvudsak mot efterfrågad kvalitet och måluppfyllelse och möjliggör insyn, kontroll och uppföljning. Stadsrevisionen rekommenderar att vitesklausuler införs i samtliga nya avtal.

Uppföljningen av privata utförare i enlighet med LOV och LOU bedöms per nämnd enligt nedanstående. Redogörelsen för varje nämnd inleds med en samlad bedömning för nämndens uppföljning varefter Stadsrevisionen redogör för bedömda avvikelser och rekommendationer.

Stadsrevisionens bedömning är att **Kommunstyrelsens** styrning och uppföljning av de privata utförarna för hemtjänst som avtalats via LOV till största delen är ändamålsenlig. Kommunstyrelsen bör se över avtalslängden och uppföljningen av avtalen med de privata utförarna av daglig verksamhet enligt LSS som avtalats via LOV. Stadsrevisionen bedömer även att Kommunstyrelsen bör säkerställa att en samlad uppföljningsrapport av privata utförare redovisas för Kommunstyrelsen avseende respektive

LOV-område. Rapporten bör även skickas till Vård- och äldre-nämnden respektive Sociala omsorgsnämnden för att säkerställa insyn inom de verksamhetsområden som nämnderna ansvarar för. Rapporten bör även diarieföras för att säkerställa allmänhetens insyn i uppföljningen. Kommunstyrelsen behöver se över delegationsordningen och säkerställa att avtalstecknare för Kommunstyrelsen är i enlighet med beslutad delegationsordning.

Stadsrevisionen bedömer vidare att **Sociala omsorgsnämnden** har en i huvudsak ändamålsenlig styrning och uppföljning av de privata utförarna av de LSS boenden som drivs på entreprenad via LOU. Nämnden bör se över avtalet med föräldrakooperativet och säkerställa att insyn, kontroll och uppföljning liksom avtalsvillkor i övrigt likriktas för samtliga privata utförare inom området.

Vård- och äldre-nämnden har enligt Stadsrevisionens bedömning en i huvudsak ändamålsenlig styrning och uppföljning av privata utförare av de två äldreboendena som drivs via entreprenad via LOU. Nämnden bör säkerställa att en sammanfattning av genomförd kontroll och uppföljning av de privata utförarna rapporteras till nämnden. Rapporten bör diarieföras för att möjliggöra allmänhetens insyn.

Stadsrevisionens bedömning är att **Individ- och familjeomsorgsnämndens** styrning och uppföljning av privata utförare inte är ändamålsenlig. Nämnden bedöms dock ha en ändamålsenlig styrning och uppföljning för boendet på entreprenad via LOU. I övrigt har nämnden inte följt upp något av de sammanlagt 38 avtal som har upphandlats genom LOU avseende; familjehemsvård för barn och unga, familjehemsvård för vuxna, öppenvård för barn och unga, öppenvård för vuxna och HVB för vuxna under 2017 eller 2018. Nämnden har inte heller genomfört någon uppföljning av de HVB för barn och unga som upphandlats via ramavtal genom SKL-Kommentus 2017 eller 2018. Den uppföljning som sker inom området är ärendeuppföljning på individnivå. Förhållandena medför att Individ- och familjeomsorgsnämnden inte säkerställt att verksamhet som upphandlats av privata utförare via LOU bedrivits med en tillräcklig intern kontroll och på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Nämnden behöver säkerställa att en plan för uppföljning av privata utförare tas fram, genomförs och dokumenteras. En del av genomförandet bör vara en systematisk genomgång av giltiga tillstånd och tillsynsresultat från IVO. En sammanfattning av uppföljningen bör rapporteras till nämnden minst en gång/år och diarieföras för att säkerställa allmänhetens insyn.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har enligt Stadsrevisionens bedömning en i huvudsak ändamålsenlig styrning och uppföljning av vuxenutbildning som är upphandlad genom LOU. Nämnden bör säkerställa att vuxenutbildningen följer upp avtalen med samtliga privata utförare på ett systematiskt och likartat sätt. Nämnden bör säkerställa att en sammanfattning

av uppföljningen av de privata utförarna rapporteras till nämnden och att rapporten diarieförs så att allmänheten kan ta del av uppföljningen för vuxenutbildningen. Nämnden bör även se över delegationsordningen och säkerställa att avtalstecknare för nämnden är i enlighet med beslutad delegationsordning.

Tillsyn av fristående förskolor och pedagogisk omsorg

En kommun ansvarar för att utbildning i förskola kommer till stånd för alla barn i kommunen. Kommunen får fullgöra sin skyldighet genom att erbjuda motsvarande utbildning i fristående förskola. Det är kommunen som godkänner en enskild huvudman som ansöker om att bedriva förskola eller fritidshem

Enligt Skollagen har kommunen tillsyn över förskola vars huvudman kommunen har godkänt och tillsyn över pedagogisk omsorg vars huvudman kommunen har förklarat ha rätt till bidrag. Tillsynen ska ge underlag för att ta ställning till i vilken mån verksamheterna följer de nationella målen. Kommunen bör i egenskap av tillsynsmyndighet; utöva sin tillsyn regelbundet, ha fungerande rutiner för hur tillsynen utförs, utformas och följs upp och ha fungerande rutiner för hur råd och vägledning ges inom ramen för tillsynen

Stadsrevisionen bedömer att **Förskolenämnden** har en ändamålsenlig tillsyn av fristående förskolor och pedagogisk omsorg. Nämnden bör fastställa de riktlinjer/rutiner för tillsyn av fristående förskolor och pedagogisk omsorg som tagits fram av förvaltningen.

Insyn i fristående skolor

Skolinspektionen godkänner enskild som huvudman för förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola. Den kommun där den fristående skolan är belägen har rätt till insyn i verksamheten så att kommunen kan fullgöra sina skyldigheter enligt skollagen och tillgodose allmänhetens behov av insyn. Med insyn i verksamheten avses att kommunen fortlöpande ska hålla sig informerad om hur verksamheten vid den fristående skolan utvecklas.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har enligt Stadsrevisionens bedömning en i huvudsak ändamålsenlig insyn i de fristående gymnasieskolorna. Nämnden bör säkerställa att genomförd insyn i fristående skolor redovisas till nämnden och diarieförs för att möjliggöra allmänhetens insyn.

Stadsrevisionen bedömer vidare att **Grundskolenämnden** inte har en ändamålsenlig insyn i fristående skolor. Nämnden har inte genomfört någon insynsätgard/insynskontroll på de fristående skolorna under 2017 eller 2018. Grundskoleförvaltningen har däremot informationsmöten med fristående grundskolor två gånger årligen. Förhållandena medför att Grundskolenämnden inte fullt ut hållit sig informerad om hur verksamheter vid fristående skolor utvecklats.

Nämnden behöver säkerställa att en plan för insynsätgarder tas fram, genomförs och dokumenteras. Genomförd insyn i fristående skolor bör redovisas till nämnden och diarieförs för att möjliggöra allmänhetens insyn.

Sammanfattande bedömning

Stadsrevisionens sammanfattande bedömning är att granskade nämnder till största delen har möjliggjort en ändamålsenlig styrning och uppföljning av privata utförare genom LOV och LOU. Upprättade avtal styr i huvudsak mot efterfrågad kvalitet och målpuppfyllelse och möjliggör insyn, kontroll och uppföljning.

Stadsrevisionens bedömning är att Kommunstyrelsens, Sociala omsorgsnämndens, Vård- och äldreomsorgsnämndens samt Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens styrning och uppföljning av privata utförare via LOV och LOU till största delen är ändamålsenlig.

Individ- och familjeomsorgsnämnden bedöms inte ha en ändamålsenlig styrning och uppföljning av merparten av de privata utförare nämnden lämnat över verksamhet till genom LOU. Förhållandena medför att Individ- och familjeomsorgsnämnden inte säkerställt att verksamhet som lämnats över till privata utförare har bedrivits med en tillräcklig intern kontroll och på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Förskolenämnden bedöms ha en ändamålsenlig tillsyn av fristående förskolor och pedagogisk omsorg.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har enligt Stadsrevisionens bedömning en i huvudsak ändamålsenlig insyn i de fristående gymnasieskolorna.

Grundskolenämnden har enligt Stadsrevisionens bedömning inte en ändamålsenlig insyn i fristående skolor. Nämnden har inte genomfört någon insyn i de fristående skolorna under 2017 eller 2018. Förhållandena medför att Grundskolenämnden inte hållit sig informerad om hur verksamheter vid fristående skolor utvecklats och möjliggjort allmänhetens insyn i de privata grundskolorna.

I granskningen konstateras ett flertal olika avvikelser. Stadsrevisionen bedömer att berörda nämnder bör genomföra åtgärder i enlighet med angivna rekommendationer. Verktynen för uppföljning och kontroll av privata utförare som är framtagna av SKL kan enligt Stadsrevisionens bedömning med fördel användas av flertalet granskade nämnder.

BORÅS
STAD

Stadsrevisionen

Besöksadress Sturegatan 42 **Postadress** 501 80 Borås
Telefon 033-35 71 54 **e-post** revisionskontoret@boras.se
Webbplats boras.se/stadsrevisionen